

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	13
Κεφάλαιο 1 Επιστημολογία και οι σχέσεις της με την ψυχολογία	21
1.1 Τι είναι η επιστημολογία;	21
1.2 Πολυμορφία της γνώσης. Η επιστήμη ως μορφή γνώσης	32
1.3 Η δυναμική της γνωσιακής διαδικασίας: μια διαλεκτική προοπτική	39
1.4 Θετικισμός και ψυχολογία	41
1.4.1 Κλασικός θετικισμός	43
1.4.2 Εμπειριοκριτικισμός και ψυχολογία	44
1.4.3 Λογικός θετικισμός και συμπεριφορισμός	46
1.4.4 Η κατάρρευση του λογικού θετικισμού και η ανάδυση του νατουραλισμού	53
1.5 Η διαψευσιοκρατία του Popper και η σχέση της με την ψυχολογία	55
1.6 Διερευνώντας τη δομή των επιστημονικών επαναστάσεων και τις εφαρμογές της στην ψυχολογία: η προσέγγιση του Kuhn	60
1.7 Η επιστήμη και η ιστορία της ως πεδίο σύγκρουσης ερευνητικών προγραμμάτων: η προσέγγιση του Lakatos	65
1.8 Η συμβολή των επιστημονικών παραδόσεων στην επιστημονική πρόοδο: η προσέγγιση του Laudan	69
1.9 Ο μεθοδολογικός αναρχισμός του Feyerabend	70
1.10 Η «κρυφή γοητεία» της κοινωνικής επιστημολογίας	74
1.11 Η στροφή στην εξελικτική επιστημολογία	87
1.12 Αναστοχαστικές ερωτήσεις	94
Κεφάλαιο 2 Χαρτογραφώντας τη θέση της ψυχολογίας στο πλέγμα των επιστημών	95
2.1 Η ψυχολογία στις ταξινομήσεις των επιστημών	95
2.2 Ψυχολογία και φυσικές επιστήμες	113
2.3 Ψυχολογία και κοινωνικές-ανθρωπιστικές επιστήμες	124
2.4 Η ψυχολογία στον αστερισμό των αναδυόμενων «υβριδικών» διεπιστημονικών πεδίων έρευνας	138
2.5 Αναστοχαστικές ερωτήσεις	146
Κεφάλαιο 3 Αναζητώντας το γνωστικό αντικείμενο της ψυχολογίας	147
3.1 Αφετηριακές εννοιολογικές αποσαφηνίσεις	147
3.2 Από την ψυχή στη συνείδηση ως αντικείμενο της ψυχολογίας	149
3.3 Η συμπεριφορά ως αντικείμενο της ψυχολογίας	151

3.4	Υπάρχει ενιαίο γνωστικό αντικείμενο της ψυχολογίας ως επιστήμης;	153
3.5	Ο ψυχισμός ως αντικείμενο της ψυχολογίας	156
3.6	Αναστοχαστικές ερωτήσεις	160

Κεφάλαιο 4 Επιστημολογικά προβλήματα της μεθοδολογίας της ψυχολογικής έρευνας 161

4.1	Περί της έννοιας της μεθόδου και της μεθοδολογίας στο πεδίο της ψυχολογίας	161
4.2	Αναστοχαζόμενοι τα όρια της μεθοδολογίας	164
4.3	Νομοθετική και ιδιογραφική προσέγγιση	171
4.4	Τα παράδοξα της επαγωγικής και της υποθετικο-παραγωγικής μεθόδου	173
4.5	Το πρόβλημα της γενίκευσης στο πεδίο της ψυχολογίας	181
4.6	Οπερασιοναλισμός και ψυχολογική έρευνα	185
4.7	Το πρόβλημα της αιτιότητας στην ψυχολογία	189
4.8	Γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ εξήγησης και κατανόησης	199
4.9	Συνολικός αναστοχασμός γύρω από τη μεθοδολογία της ψυχολογικής έρευνας	204
4.10	Αναστοχαστικές ερωτήσεις	206

Κεφάλαιο 5 Επιστημολογική θεμελίωση των βασικών ψυχολογικών θεωριών 207

5.1	Εισαγωγικές παρατηρήσεις για την επιστημολογική θεμελίωση των ψυχολογικών θεωριών	207
5.2	Οι μεταμορφώσεις του συμπεριφορισμού και το επιστημολογικό υπόβαθρό τους	209
5.3	Προκλήσεις της γνωσιοκρατίας: από τον θρίαμβο στην αμφισβήτηση	216
5.4	Είναι η φρουδική ψυχανάλυση επιστήμη;	227
5.5	Η «εξέγερση» της Μορφολογικής ψυχολογίας εναντίον του θετικισμού	236
5.6	Ανιχνεύοντας το επιστημολογικό υπόβαθρο της φαινομενολογικής ψυχολογίας	242
5.7	Το επιστημολογικό υπόβαθρο της πολιτισμικής-ιστορικής ψυχολογίας	247
5.8	Το επιστημολογικό υπόβαθρο της μετανεωτερικής ψυχολογίας	253
5.9	Ορισμένα μεθοδολογικά συμπεράσματα	259
5.10	Αναστοχαστικές ερωτήσεις	262

Κεφάλαιο 6 Ο εννοιολογικός εξοπλισμός της ψυχολογίας: μια επιστημολογική προοπτική 263

6.1	Τι είναι οι έννοιες;	263
6.2	Το ζήτημα της μετάβασης από τις έννοιες της «δημώδους ψυχολογίας» στις έννοιες της επιστημονικής ψυχολογίας	268
6.3	Αντίληψη	272
6.4	Μάθηση	275
6.5	Μνήμη	279
6.6	Νοημοσύνη και νόηση	281

6.7	Συγκινήσεις	284
6.8	Κίνητρα	287
6.9	Προσωπικότητα	291
6.10	Κριτικές παρατηρήσεις για τον εννοιολογικό εξοπλισμό της ψυχολογίας	296
6.11	Αναστοχαστικές ερωτήσεις	302
Κεφάλαιο 7 Ορισμένα θεμελιώδη θεωρητικά προβλήματα στο πεδίο της ψυχολογίας		303
7.1	Αφετηριακές αποσαφηνίσεις	303
7.2	Το πρόβλημα της σχέσης του σώματος με τον νου	304
7.3	Η διένεξη «φύση εναντίον ανατροφής»	315
7.4	Η διένεξη ατομισμού και ολισμού	324
7.5	Αναστοχαστικές ερωτήσεις	329
Κεφάλαιο 8 Ο κατακερματισμός και η κρίση της ψυχολογίας		331
8.1	Η κρίση ενός «προβληματικού» κλάδου	331
8.2	Η κρισιακή συγκυρία στην επιστήμη: κοινωνικές και θεσμικές διαστάσεις	336
8.3	«Δύο κουλτούρες» στο πεδίο της ψυχολογίας	343
8.4	Το πρόβλημα του κατακερματισμού της ψυχολογικής γνώσης	345
8.5	Η σχέση της ψυχολογικής θεωρίας και πρακτικής	348
8.6	Συνολική αποτίμηση του χαρακτήρα της κρίσης στην ψυχολογία και των προοπτικών υπέρβασής της	352
8.7	Αναστοχαστικές ερωτήσεις	357
Κεφάλαιο 9 Εγχειρήματα ενοποίησης της ψυχολογίας: δυνατότητες και περιορισμοί		359
9.1	Είναι δυνατή η ενοποίηση της ψυχολογίας;	359
9.2	Η θετικιστική προοπτική ενοποίησης της ψυχολογίας	362
9.3	Το σχέδιο της ενοποιημένης ψυχολογίας μέσω σύγκλισης μεθοδολογιών	369
9.4	Το σύστημα του «δέντρου της γνώσης»	373
9.5	Κριτικές παρατηρήσεις για τα σχέδια ενοποίησης της ψυχολογίας	376
9.6	Η διαλεκτική προοπτική υπέρβασης της κρίσης στην ψυχολογία	378
9.7	Αναστοχαστικές ερωτήσεις	385
Συμπεράσματα		387
Γλωσσάρι		393
Βιβλιογραφικές αναφορές		405